

УДК 791.633-051(510): 791.62(477):061 Дов

Безручко О. В.

Київський національний
університет культури і мистецтв

УСЛАВЛЕНИЙ КИТАЙСЬКИЙ РЕЖИСЕР ХУДОЖНІХ ФІЛЬМІВ У ТІАН МІНГ

Безручко О. В. *Уславлений китайський режисер художніх фільмів У Тіан Мінг.* У статті досліджено та проаналізовано життєвий і творчий шлях китайського режисера художніх фільмів, легендарного директора Сіанської кіностудії, наставника творчої молоді, «хрещеного батька» п'ятого покоління китайських режисерів У Тіан Мінга: уточнено ситуацію з його приходом в кінематограф та вплив на це рішення геніального українського кінорежисера, письменника і наставника творчої молоді О. П. Довженка та його дружини, кіноактриси і кінорежисера Ю. І. Солнцевой; реконструйовано роботу У Тіан Мінга в Україні на Київській національній кіностудії художніх фільмів ім. О. П. Довженка та українській кіностудії «Дана-фільм» режисером-постановником двадцятисерійного телевізійного художнього фільму «Овід»; наведено список його творчих робіт в аудіовізуальному мистецтві і виробництві Китаю, США та України.

Ключові слова: У Тіан Мінг, кінематограф, Олександр Довженко, Київська кіностудія художніх фільмів, кінорежисер, китайсько-український художній фільм, Овід.

Безручко А. В. *Известный китайский режиссер художественных фильмов У Тіан Мінг.* В этой статье исследован и проанализирован жизненный и творческий путь китайского режисера художественных фильмов, легендарного директора Сианской киностудии, наставника творческой молодежи, «крестного отца» пятого поколения китайских режисеров У Тіан Мінга: уточнены ситуация с его приходом в кинематограф и влияние на это решение гениального украинского кинорежисера, писателя и наставника творческой молодежи А. П. Довженко и его жены, киноактрисы и кинорежисера Ю. И. Солнцевой; реконструирована работа У Тіан Мінга в Украине на Киевской национальной киностудии художественных фильмов им. А. П. Довженко и украинской киностудии «Дана-фильм» режиссером-постановщиком двадцатисерийного телевизионного художественного фильма «Овид»; приведен список его творческих работ в аудиовизуальном искусстве и производстве Китая, США и Украины.

Рецензент статті: Чміль Г. П., доктор філософських наук, доцент, академік НАМУ, професор, Київський національний університет культури і мистецтв

Стаття надійшла до редакції 29.01.2017

Ключевые слова: У Тіан Мінг, кінематограф, Олександр Довженко, Київська кіностудія художественных фильмов, кінорежисер, китайсько-український художественный фильм, Овід.

Bezruchko Oleksandr V. *Famous Chinese stage-director of feature films Wu Tian Ming.*

Background. The purpose of work. To investigate and analyze the vital and creative way of the famous Chinese stage-director of feature films, legendary director of Sian future film studio, tutor of creative young people, "godfather" of fifth generation of the Chinese stage-directors Wu Tian Ming. From 2003 year to 2004 year Wu Tian Ming worked as the main film director in the huge international cinema project – to the twenty serial television future film "Gad-fly". The surveys of that film "Gad-fly" conducted only on territory of Ukraine with Ukrainian actors and with bringing in of the Ukrainian cinematography. The author of this article worked on this historical hard-to-making film "Gad-fly" as the second stage-director from the Ukrainian side. Setup and survey periods of "Gad-fly" were on the 2003 year in Ukraine, the editing period was in 2004 year in China. The author agree with an idea, that Wu Tian Ming isn't exceptionally the China cinematography, and, first of all, by the prominent artist of world level, man of world.

Objectives. The objectives of this study are research of vital and creative way of the famous Chinese stage-director of feature films Wu Tian Ming. Further, the goal of this article is reconstructed his work in Ukraine on the Kyiv national film studio of feature films the name of Oleksandr P. Dovzhenko and Ukrainian film studio "Dana film" by the stage-director-producer of twenty serial television feature film "Gad-fly".

Methods. Research methodology consists in application of methods of personology, theory of personality and historical-biographic method. The marked methodological approaches allow collecting and investigating unknown and not popular facts from life and creative activity of film director and producer Wu Tian Ming. For the decision of these scientific tasks was revised and analyzed all present scientific literature; the Ukrainian, Russian and Chinese newspapers, magazines and Internet publications, are worked out by the Ukrainian and Russian languages; archive of museum of the National film studio of feature films and private archive of author, collected during the prosecution of the Chinese-Ukrainian television serial feature film "Gad-fly". The scientific novelty of work is predefined by the necessity of study of not popular and unknown pages of the Ukrainian cinema and his figures, especially if they are foreigners, that on those or other reasons remained out of eyeshot Ukrainian art critics, among that the famous Chinese stage-director of feature films, legendary director of Sian future film studio, tutor of creative young people, "godfather" of fifth generation of the Chinese stage-directors Wu Tian Ming, which in Ukraine made a twenty serial artistic television movie "Gad-fly".

Results. The author is investigational the vital and creative way of the Chinese stage-director of feature films and director of Sian future film studio Wu Tian Ming; to specify situation with his arrival in the cinema and influence on this decision of the of genius Ukrainian film director, writer and tutor of creative young people Oleksandr P. Dovzhenko and his wife, film actress and film

director Yliya I. Solnceva; is analyzed his creative activity in the Chinese cinema as a stage-director of feature films and tutor of creative young people; it is mentioned about work Wu Tian Ming by director of the Chinese stage-director of feature films and educations of fifth generation of the Chinese film directors; is reconstructed his work in Ukraine on the Kyiv national film studio of feature films named of Oleksandr P. Dovzhenko and Ukrainian film studio "Dana film" by the main stage-director of twenty serial television feature film "Gad-fly"; is brought the list over of his creative works in an audiovisual art and production of Chinese People Republic, United States of America and Republic of Ukraine. The main of his cinema works: full-length feature film "the River without a reference-point" (1982), movie about the real life of rural young people "Life" (1983), full-length feature film "the Old well" (1986), full-length feature film "King of masks" (1995), serial television feature film "the Black face" (1996), full-length feature film "Unusual love" (1997), serial television feature film "People of Khuan Khe" (1998), serial television feature film "Municipal passions" (1999), serial television feature film "SEO" (2002), serial television feature film "Gad-fly" (2004) etc.

Conclusions. Prospects of scientific researches. Without regard to the conducted big scientific research of life and creative activity Wu Tian Ming, it is possible to mark that the prospects of scientific researches remain huge, as yet the small known is remained by reasons of absence of show of the Chinese-Ukrainian television feature film "Gad-fly" on domestic screens and further creative activity of members of Chinese-Ukrainian's film crew, first of all, Wu Tian Ming.

Keywords: Wu Tian Ming, cinema, Oleksandr Dovzhenko, Kyiv film studio of feature films, film director, Chinese-Ukrainian future film, The Gadfly.

Постановка проблеми. Актуальність цього дослідження зумовлена потребою вивчення маловідомих сторінок українського кінематографа та його діячів, особливо якщо це іноземці, котрі з тих чи інших причин залишилися поза увагою вітчизняних мистецтвознавців, зокрема уславлений китайський режисер художнього фільму, легендарний директор Сіанської кіностудії, наставник творчої молоді, «хрещений батько» п'ятого покоління китайських режисерів У Тіан Мінг (кит. — 吴天明, англ. — Wu Tian Ming), який в Україні зняв двадцятисерійний художній телевізійний фільм «Овід» (кит. — 牛虻, Ніу менг, англ. — The Gadfly).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на згадки про життя і творчу діяльність У Тіан Мінга в публікаціях К. Лозовської [4], М. Варварцевої [2], Е. Косінчук [3], О. Танасійчук [5] та О. Безручка [1], можна констатувати, що У Тіан Мінг фактично залишився поза увагою вітчизняних кінознавців.

Науковими завданнями цієї статті є дослідити життєвий і творчий шлях китайського режисера художніх фільмів та директора Сіанської кіностудії У Тіан Мінга; уточнити ситуацію з його приходом в кінематограф та вплив на це рішення геніального

українського кінорежисера, письменника і наставника творчої молоді О. П. Довженка та його дружини, кіноактриси і кінорежисера Ю. І. Солнцевої; проаналізувати творчу діяльність У Тіан Мінга в китайському кінематографі як режисера художніх фільмів та наставника творчої молоді; згадати про його роботу директором Сіанської кіностудії та виховання п'ятої генерації китайських режисерів; реконструювати його роботу в Україні на Київській національній кіностудії художніх фільмів ім. О. П. Довженка та українській кіностудії «Дана-фільм» режисером-постановником двадцятисерійного телевізійного художнього фільму «Овід»; навести список творчих робіт У Тіан Мінга в аудіовізуальному мистецтві і виробництві Китаю, США та України.

Методологія дослідження полягає в застосуванні методів персонології, теорії особистості та історико-біографічного методу. Зазначені методологічні підходи дозволяють зібрати та дослідити невідомі та маловідомі факти з життя і творчої діяльності кінорежисера і продюсера У Тіан Мінга. Для вирішення цих наукових завдань була проаналізована вся наявна наукова література; опрацьовані українські, російські та китайські газети, журнали й Інтернет-публікації українською та російською мовами; переглянуті фонди музею-архіву Національної кіностудії художніх фільмів ім. О. П. Довженка та приватний архів автора, зібраний під час роботи у китайсько-українському телевізійному багатосерійному художньому фільмі «Овід».

Мета статті. Дослідити та проаналізувати життєвий і творчий шлях китайського режисера художніх фільмів, легендарного директора Сіанської кіностудії, наставника творчої молоді, «хрещеного батька» п'ятого покоління китайських режисерів У Тіан Мінга.

Виклад основного матеріалу дослідження. У Тіан Мінг народився в жовтні 1939 року в китайській провінції Шан сі. 1960 року після закінчення школи вступив до трупи сіанських кіноакторів. Виховувався на найкращих зразках світового кінематографа, зокрема й українського. У Тіан Мінг розповідав автору статті, коли дізнався, що останній пише дисертацію про О. П. Довженка: ще в дитинстві на нього вплинули фільми саме цього видатного українського кінорежисера, сценариста і кінопедагога. Так, зокрема, одного зимового дня У Тіан Мінга настільки вразив фільм «Поема про море», поставлений за сценарієм О. П. Довженка, що він навіть продав власні черевики, аби потрапити ще раз на перегляд цієї стрічки. Загалом він передивився цей фільм чотирнадцять разів. Зауважмо, що режисером цього фільму є дружина Довженка Ю. І. Солнцева, а автором сценарію — О. П. Довженко.

Про цей епізод У Тіан Мінг розповідав не лише автору статті, а й багатьом кінознавцям і журналістам, зокрема й К. Лозовській [4, с. 38] та М. Варварцевій [2]. Найголовнішим у цій розповіді був висновок, на якому китайській режисер наголошував: «Саме після перегляду фільмів Довженка він і вирішив стати режисером» [4, с. 38].

Так український кінорежисер вплинув на бажання китайського юнака стати кінорежисером, а тому 1975 року У Тіан Мінг вступив на вищі курси кінорежисерів Пекінської кіношколи. Студентом він навчання поєднував із практикою, а тому брав участь як режисер у зйомках фільму «Червоний дощ» (1976). Після закінчення навчання 1977 року У Тіан Мінг повернувся на Сіанську кіностудію, де працював потім другим режисером.

У багатьох кінематографічних країнах існує традиція надавати шанс молодим кінематографістам, які ще не встигли проявити себе як самостійні режисери, у так званому «режисерському тандемі». Не оминув такої участі й У Тіан Мінг, а тому свої перші фільми «Звуки життя» (1979) і «Рідний зв'язок» (1981) як режисер-постановник зняв разом із Тен Вен Дзі. У Тіан Мінг сприймав власну співпрацю з іншим режисером у творчому тандемі як вимушену, котра дозволить у подальшому працювати самостійно. І це було правильне рішення.

Третій повнометражний художній фільм, «Річка без орієнтиру» (1982), У Тіан Мінг зняв уже як одноосібний режисер-постановник. Китайське кінематографічне керівництво не помилилось, довіривши йому знімати самостійно, оскільки фільм не лише викликав велику глядацьку зацікавленість, а й отримав нагороди: 1983 року — приз від міністерства культури Китаю як кращий фільм року; 1984 року — приз Міжнародного кінофестивалю на Гаваях і приз Істман Кодака.

Потім У Тіан Мінг зняв надзвичайно популярний фільм про справжнє життя сільської молоді «Життя» (1983), який викликав великий резонанс у Китаї і став найкасовішим фільмом року. Також ця стрічка отримала головні кінопризи в Китаї за категоріями «кращий фільм», «краща жіноча роль» і «краща музика до фільму».

Від 1983 до 1989 року відомий китайський режисер У Тіан Мінг обіймав посаду директора Сіанської кіностудії, де провів низку успішних реформ, що привело до створення надзвичайно творчої атмосфери на кіностудії. Завдяки У Тіан Мінгу виросла нова генерація молодих кінематографістів Китаю, серед яких режисери Чжан І Моу, Чжен Кай Ге, Тіан Чжуан Чжуан та ін., які змогли в повній мірі реалізувати власні творчі задуми, що, у свою чергу, привело до буму китайського кінематографа у 80-х рр. ХХ ст. Варто зазначити, що У Тіан Мінг як директор Сіанської кіностудії став немовби хрещеним батьком п'ятого покоління китайських режисерів.

У Тіан Мінг поєднував адміністративну та мистецько-наставницьку діяльність із власною творчою, а тому як режисер-постановник зняв повнометражний художній фільм «Старий колодязь» (1986), який отримав кінопризи в Китаї за кращий фільм, кращу режисерську роботу, кращу жіночу роль, кращу чоловічу роль, кращу жіночу роль другого плану тощо. Того ж року на Міжнародному кінофестивалі в Токіо фільм У Тіан Мінга «Старий колодязь» отримав

головний приз, приз за кращу чоловічу роль та інші нагороди. Ця стрічка також отримала призи на Міжнародному кінофестивалі Шарсо в Італії та призи на Міжнародному кінофестивалі на Гаваях.

1987 року за внесок в кіномистецтво У Тіан Мінг отримав почесне звання професора від міжнародного кінофестивалю Telluride в США та Кіноінституту Dartmouth. На думку К. Лозовської, режисерська діяльність У Тіан Мінга належить до останнього, п'ятого періоду розвитку китайського кінематографа. У період від 1979 до 1995 року режисер створив шість фільмів, що стали класикою китайського кінематографа [4, с. 38].

1989 року У Тіан Мінг був почесним членом журі Міжнародного кінофестивалю в Токіо. Від 1989 до 1994 року на запрошення Американського інституту з вивчення азійської культури — жив у Сполучених Штатах Америки і викладав у Каліфорнійському університеті, що можна назвати періодом мистецько-наставницької діяльності майстра, коли уславлений китайський режисер передавав власний творчий досвід молодим кінематографістам з інших країн.

Після повернення 1994 року до Китаю У Тіан Мінг знову розпочав активну режисерську діяльність. Першим його фільмом цього періоду став повнометражний художній фільм «Король масок» (1995), який отримав призи на Міжнародних кінофестивалях у Франції, Австрії, Сінгапурі, Швейцарії, Індії.

У творчому доробку також багатосерійний телевізійний фільм «Чорне обличчя» (1996); художній фільм «Незвичайне кохання» (1997); багатосерійний телевізійний фільм «Люди Хуан Хе» (1998); багатосерійний телевізійний фільм «Міські пристрасті» (1999); багатосерійний телевізійний фільм «СЕО» (2002) тощо.

У 2003–2004 роках У Тіан Мінг працював кінорежисером-постановником в міжнародному кінопроекті — створенні багатосерійного телевізійного фільму «Овід», зйомки якого були проведені тільки на території України з українськими акторами та із залученням українських кінематографістів. Другим режисером з українського боку на цьому складноплановому кінопроекті був автор цього дослідження. Підготовчий та знімальний період «Оводу» 2003 року відбувався в Україні, монтажно-тонувальний — 2004 року в Китаї.

Висновки. На початку статті була поставлена її мета: дослідити та проаналізувати життєвий і творчий шлях китайського режисера художніх фільмів, легендарного директора Сіанської кіностудії, наставника творчої молоді, «хрещеного батька» п'ятого покоління китайських режисерів У Тіан Мінга. Поставлена мета була виконана.

Підсумовуючи вищевикладене, можна зазначити, що поставлені наукові завдання виконані: досліджено життєвий і творчий шлях китайського режисера художніх фільмів та директора Сіанської кіностудії У Тіан Мінга; уточнені ситуація з його приходом в кінематограф та вплив на це рішення геніального укра-

їнського кінорежисера, письменника і наставника творчої молоді О. П. Довженка та його дружини, кіноактриси і кінорежисера Ю. І. Солнцевої; проаналізовано творчу діяльність У Тіан Мінга у китайському кінематографі в якості режисера художніх фільмів та наставника творчої молоді; згадано про його роботу директором Станської кіностудії та виховання п'ятої генерації китайських режисерів; реконструйовано його роботу в Україні на Київській національній кіностудії художніх фільмів ім. О. П. Довженка та українській кіностудії «Дана-фільм» режисером-постановником двадцятисерійного телевізійного художнього фільму «Овід»; наведено список творчих робіт майстра в аудіовізуальному мистецтві і виробництві Китаю, США та України.

Перспективи подальших наукових досліджень у даному напрямку. Незважаючи на проведені ґрунтовне наукове дослідження життя і творчої діяльності У Тіан Мінга, можна зазначити, що перспективи наукових розвідок залишаються великими, оскільки ще малодослідженими залишаються причини відсутності показу китайсько-українського телевізійного фільму «Овід» на вітчизняних екранах та подальша творча діяльність членів знімальної групи, насамперед У Тіан Мінга.

Література:

1. Безручко О. Патріарх китайської кінорежисури У Тіан Мінг / Перспективи розвитку екранних мистецтв в Україні : матеріали VIII круглого столу (Київ, 4 листопада 2016 р.). Київ : КиМУ, 2016. С. 5–11.
2. Варварцева М. В китайской экранизации «Овода» приняли участие украинские актеры, цыгане и... солдаты // Факты. 2003. 20 августа.
3. Косинчук Э. Точный диагноз. К 5-летию создания китайско-украинского фильма «Овод» // 2000.ua. 2007. 27 апреля.
4. Лозовская К. Б. Китайский режиссер У Тяньмин // Россия и Китай : исторический опыт взаимодействия и новые грани сотрудничества : материалы науч.-практ. конф. (Екатеринбург, 25–26 ноября 2008 г.). Екатеринбург : Изд-во Урал. ун-та, 2009. С. 36–40.
5. Танасийчук О. Как китайцы закаляли зори и Овода. Советская киноклассика переживает эпоху возрождения в китайском кинематографе // Киевский телеграф. 2005. № 21, 27 мая — 2 июня.

References:

1. Bezruchko, O. (2016). *Patriarkh kytays'koyi kinorezhysury U Tian Minh* [Patriarch of China film direction is Wu Tian Ming]. Proceeding from VIII Round table *Perspektyvy rozvytku ekrannykh mystetstv v Ukrayini* (Kyiv, 4 lystopada 2016 r.) — *Prospects Screen Arts in Ukraine* (pp. 5–11). Kyiv : KyMU. [In Ukrainian].
2. Varvartseva, M. (2003). *V kitayskoy ekranizatsii «Ovoda» prinyali uchastie ukrainskie aktery, tsygane i... soldaty* [The Ukrainian actors, gypsies and soldiers, took part in the Chinese screen version of «Gad-fly»]. *Facts*, 2003, August 20. [In Russian].
3. Kosynchuk, E. (2007). *Tochnuy dyahnoz. K 5-letyuy sozdanyya kytaysko-ukraynskoho fyl'ma «Ovod»* [Exact diagnosis. To the 5year of creation of the Chinese-Ukrainian film «Gad-fly»]. 2000.ua, April 27. [In Russian].
4. Lozovskaya, K. B. (2009). *Kytayskyy rezhysser U Tyan'myn* [Chinese stage director Wu Tian Ming]. Proceeding from Scientific and Practical Conference *Rossiya i Kitay : istoricheskiy opyt vzaimodeystviya i novye grani sotrudnichestva* (Ekaterinburg, 25–26 noyabrya 2008 g.) — *China and Russia: historical experience of interaction and cooperation, new faces* (pp. 36–40). Ekaterinburg : Publ. Of Ural University. [In Russian].
5. Tanasyychuk, O. (2005). *Kak kytaytsy zakalyaly zory y Ovoda. Sovet-skaya kynoklasyka perezhivaet epokhu vozrozhdenyya v kytayskom kynematohrafe* [As the Chinese tempered stars and Gad-fly. Soviet cinema classic experiences renaissance age in the Chinese cinema]. *Kievskiy telegraf*, 21, May 27 — June 2. [In Russian].